

Wykład:

ZATRUDNIENIE I BEZROBOCIE

Pracujący wg BAEL

Za **pracującą** uznano każdą osobę, która w badanym tygodniu:

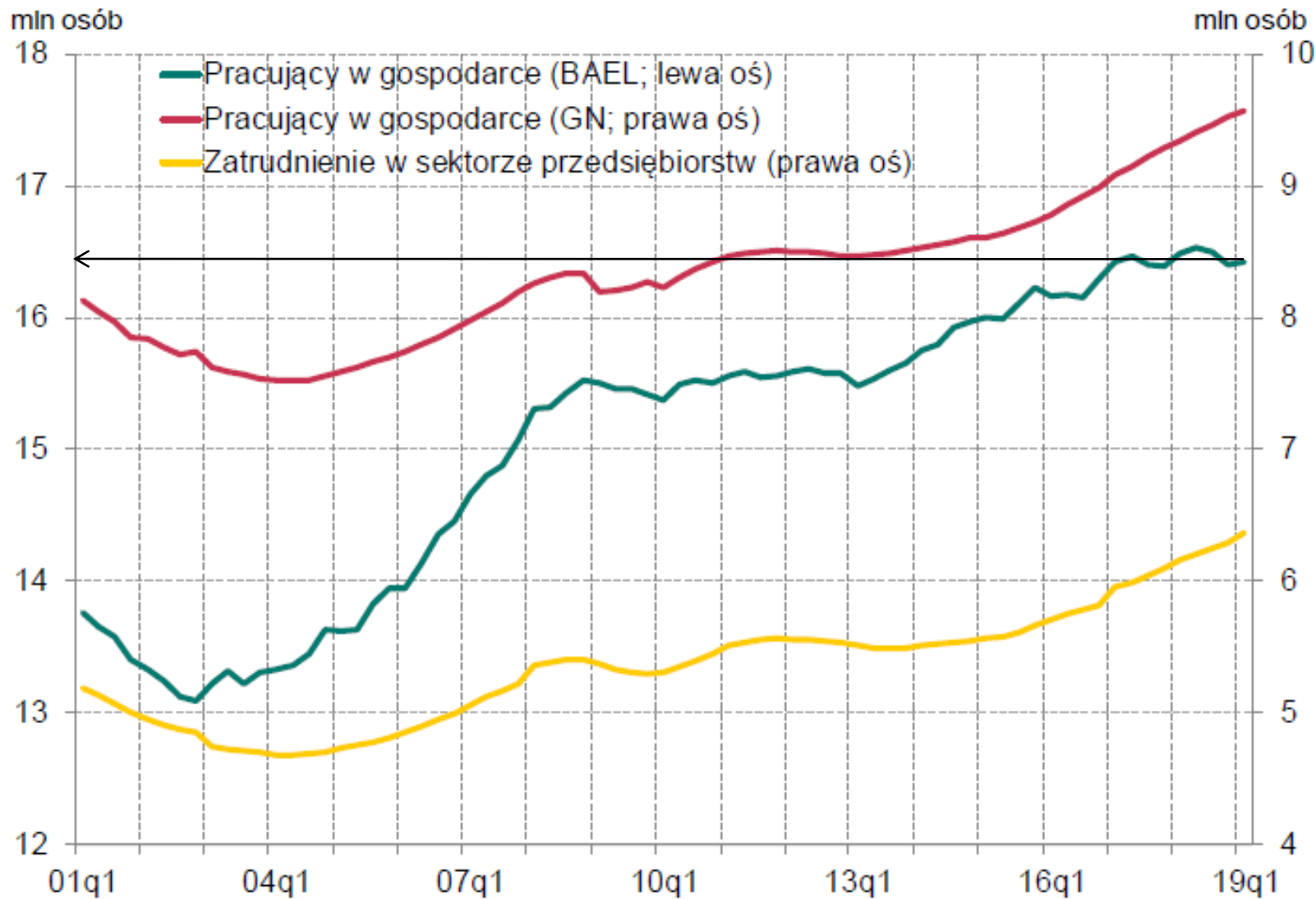
- wykonywała pracę przynoszącą zarobek lub dochód jako pracownik najemny, pracujący na własny rachunek lub pomagający członek rodziny,
- miała pracę, ale jej nie wykonywała (z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego, z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy, powyżej 3 miesięcy, ale osoba ta była pracownikiem najemnym i w tym czasie otrzymywała co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia (od I kwartału 2006 r.).

Bezrobotni, według **BAEL**, są to osoby w wieku 15—74 lata, które spełniały jednocześnie 3 warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do ludności **aktywnej zawodowo** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej uznane za pracujące lub bezrobotne.

Liczba pracujących i zatrudnionych w Polsce

Źródło: NBP, Raport o inflacji, lipiec 2019.

GN – podmioty gospodarki narodowej zatrudniające powyżej 9 osób

Rynek pracy w Polsce w latach 2005-2011

Wskaźnik	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pracujący w gospodarce narodowej (w tys.)	12 891	13 220	13 771	14 037	13 782	14 107	14 233
Zmiana liczby pracujących (w tys.)	171	329	551	266	-255	325	126
Zarejestrowani bezrobotni (w tys.)	2 773	2 309	1 747	1 474	1 893	1 955	1 983
Zmiana liczby bezrobotnych (w tys.)	-227	-464	-563	-273	419	62	28
Produkcja przemysłowa*	.	111,6	110,7	103,6	95,5	109,0	107,5
Produkcja budowlano-montażowa*	.	118,1	115,5	112,1	105,1	104,6	111,8
Nakłady inwestycyjne*	107,7	116,8	120,4	110,7	99,2	100,2	110,6
Sprzedaż detaliczna towarów ogółem*	97,6	107,2	107,6	105,0	101,7	99,0	103,2
Przewozy ładunków*	107,4	103,0	107,4	108,0	103,4	104,8	106,5
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia realne brutto*	101,8	104,0	105,5	105,9	102,0	101,4	101,4

*rok poprzedni=100

Źródło: GUS, 2018.

Rynek pracy w Polsce w latach 2012-2018

Wskaźnik	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pracujący w gospodarce narodowej (w tys.)	14 172	14 244	14 402	14 830	15 178	15 711	16 020
Zmiana liczby pracujących (w tys.)	-61	72	158	428	348	533	309
Zarejestrowani bezrobotni (w tys.)	2 137	2 158	1 825	1 563	1 335	1 082	969
Zmiana liczby bezrobotnych (w tys.)	154	21	-333	-262	-228	-253	-113
Produkcja przemysłowa*	100,5	101,8	104,1	106,0	103,6	106,6	105,8
Produkcja budowlano-montażowa*	93,7	94,1	105,9	103,7	97,6	110,9	113,7
Nakłady inwestycyjne*	97,2	98,8	109,5	107,1	88,8	103,5	108,9
Sprzedaż detaliczna towarów ogółem*	100,5	101,3	103,9	105,4	106,2	105,5	104,5
Przewozy ładunków*	93,6	103,3	99,5	98,0	101,8	111,8	106,8
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia realne brutto*	100,1	102,8	103,2	104,5	104,3	103,4	105,3

*rok poprzedni=100

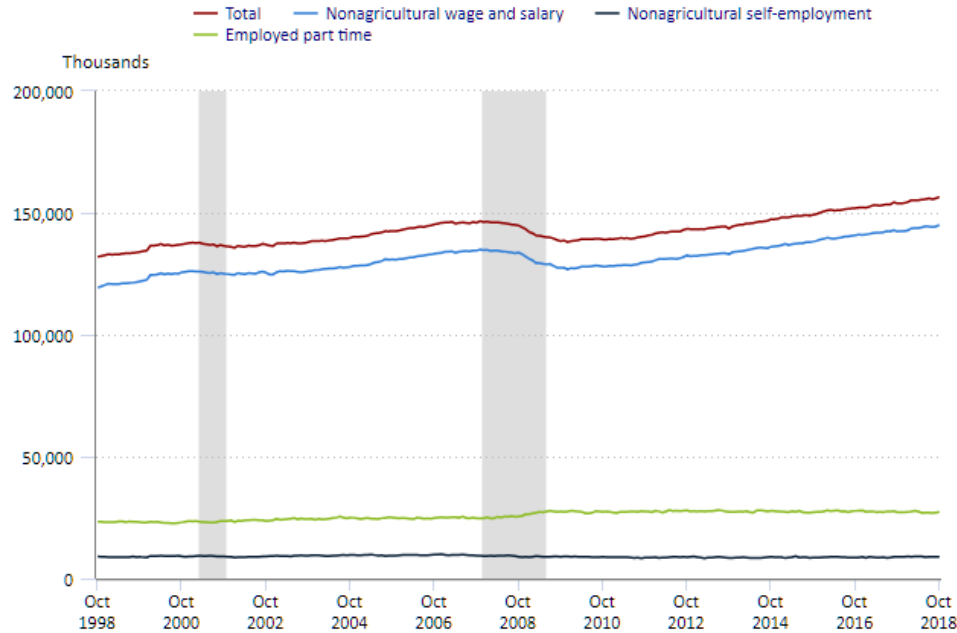
Źródło: GUS, 2018.

Stopa zatrudnienia

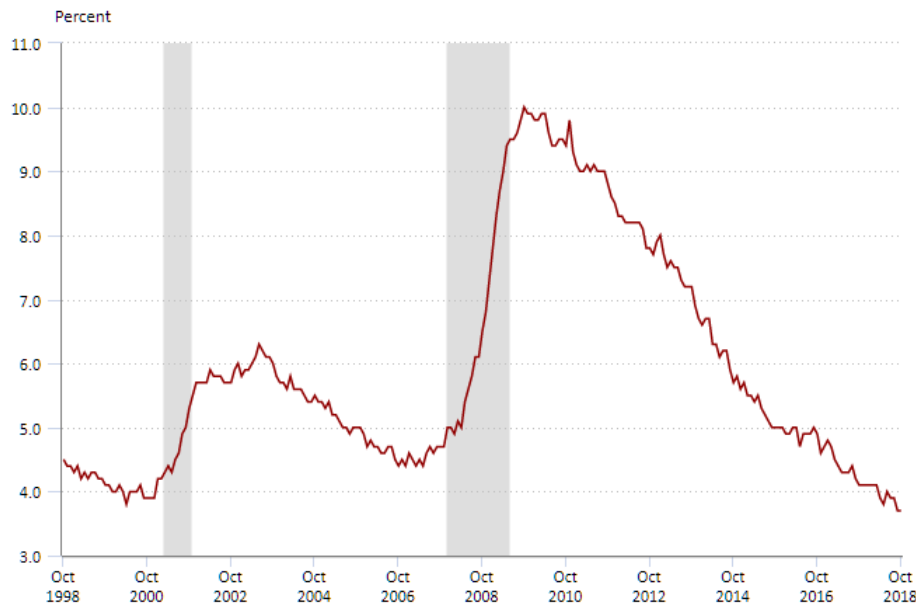
Kraj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Australia	72,9	73,2	72,0	72,4	72,7	72,3	72,3	72,0	72,2	72,4	73,0	73,8
Austria	71,4	72,1	71,6	71,7	72,1	72,5	71,4	71,0	71,1	71,5	72,2	73,0
Belgium	62,0	62,4	61,6	62,0	61,9	61,8	61,8	61,9	61,8	62,3	63,1	64,5
Canada	73,5	73,6	71,5	71,5	72,0	72,2	72,4	72,3	72,5	72,6	73,4	73,8
Czech Republic	66,1	66,6	65,4	65,0	65,7	66,5	67,7	69,0	70,2	72,0	73,6	74,8
Denmark	77,0	77,9	75,3	73,3	73,1	72,6	72,6	72,8	73,5	74,8	74,2	75,4
Estonia	69,2	69,7	63,5	61,0	65,2	67,2	68,5	69,6	71,9	72,1	74,1	74,8
Finland	70,5	71,3	68,4	68,3	69,2	69,5	68,9	68,7	68,5	69,1	70,0	72,1
France	64,3	64,8	64,0	63,9	63,9	63,9	64,1	63,8	63,8	64,2	64,7	65,4
Germany	69,0	70,2	70,4	71,2	72,6	72,8	73,5	73,8	74,0	74,7	75,3	75,9
Greece	61,4	61,9	61,2	59,6	55,6	51,3	48,8	49,4	50,8	52,0	53,5	54,9
Hungary	57,3	56,7	55,4	55,4	55,8	57,2	58,1	61,2	64,0	66,5	68,2	69,3
Iceland	85,7	84,2	78,9	78,9	79,0	80,2	81,1	81,6	84,7	86,5	86,1	85,1
Ireland	69,2	67,9	62,2	60,0	59,2	58,8	60,5	61,7	63,0	64,8	67,6	68,7
Italy	58,7	58,7	58,3	57,7	57,8	57,6	55,5	55,7	56,3	57,3	58,0	58,5
Japan	70,7	70,7	70,0	70,1	70,3	70,6	71,7	72,7	73,3	74,4	75,3	76,9
Korea	63,9	63,8	62,9	63,3	63,9	64,2	54,4	65,3	65,7	66,1	66,6	66,6
Luxembourg	64,2	63,4	65,2	65,2	64,6	65,8	65,7	66,6	66,2	65,6	66,3	67,1
Netherlands	74,4	75,9	75,6	74,7	74,9	75,1	73,6	73,1	74,2	74,8	75,9	77,2
New Zealand	75,2	74,7	72,9	72,3	72,6	72,1	72,8	74,2	74,3	75,6	76,9	77,5
Norway	76,9	78,1	76,5	75,4	75,3	75,8	75,4	75,2	74,8	74,3	74,0	74,8
Poland	57,0	59,2	59,3	58,9	59,3	59,7	60,0	61,7	62,9	64,5	66,1	67,4
Portugal	67,8	68,2	66,3	65,6	64,2	61,8	60,6	62,6	63,9	65,3	67,8	69,7
Slovak Republic	60,7	62,3	60,2	58,8	59,5	59,7	59,9	61,0	62,7	64,8	66,2	67,6
Slovenia	67,8	68,6	67,5	66,2	64,4	64,1	63,3	63,9	65,2	65,8	69,3	71,1
Spain	66,6	65,3	60,6	59,4	58,5	56,2	54,8	56,0	57,8	59,5	61,1	62,4
Sweden	74,2	74,3	72,2	72,1	73,6	73,8	74,4	74,9	75,5	76,2	76,9	77,5
Switzerland	78,6	79,5	79,0	78,6	79,3	79,4	79,6	79,9	80,2	79,6	79,8	80,1
Turkey	44,6	44,9	44,3	46,3	48,4	48,9	49,5	49,5	50,1	50,6	51,6	52,0
United Kingdom	72,4	72,7	70,6	70,3	70,4	70,9	70,5	71,9	72,7	73,5	74,1	74,7
United States	71,8	70,9	67,6	66,7	66,6	67,1	67,4	68,1	68,7	69,4	70,1	70,7

Źródło: OECD.

Poziom zatrudnienia oraz stopa bezrobocia w USA

**Zatrudnienie
IX 2019: 158,3 mln**

**Stopa bezrobocia
IX 2019: 3,5%**

Źródło: US BLS, 2018.

Zmiany zatrudnienia w USA, 2007-2019 (w tys.)

Year	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
2007	240	89	190	80	143	75	-34	-20	88	84	114	98
2008	17	-84	-78	-210	-186	-162	-213	-267	-450	-474	-766	-694
2009	-793	-702	-823	-687	-349	-471	-329	-213	-220	-204	-2	-275
2010	23	-68	164	243	524	-137	-68	-36	-52	262	119	87
2011	43	189	225	346	77	225	69	110	248	209	141	209
2012	358	237	233	78	115	76	143	177	203	146	132	244
2013	211	286	130	197	226	162	122	261	190	212	258	47
2014	190	151	272	329	246	304	202	230	280	227	312	255
2015	234	238	86	262	344	206	254	157	100	321	272	239
2016	126	237	225	153	43	297	291	176	249	124	164	155
2017	259	200	73	175	155	239	190	221	14	271	216	175
2018	171	330	182	196	270	262	178	282	108	277	196	227
2019	312	56	153	216	62	178	166	168	136			

Źródło: US Bureau of Labor Statistics. 2019.

Wielka depresja w USA, 1929-1933

Stopa bezrobocia
w USA w 1933 r.

25,2%

Bezrobocie - definicja

Bezrobocie - to zjawisko polegające na tym, że część osób zdolnych do pracy i chcących pracować pozostaje bez pracy.

Bezrobotny – osoba zdolna do pracy i gotowa do jej podjęcia w ramach stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, pozostająca bez pracy i nie ucząca się w szkole, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zamieszkania rejonowym urzędzie pracy.

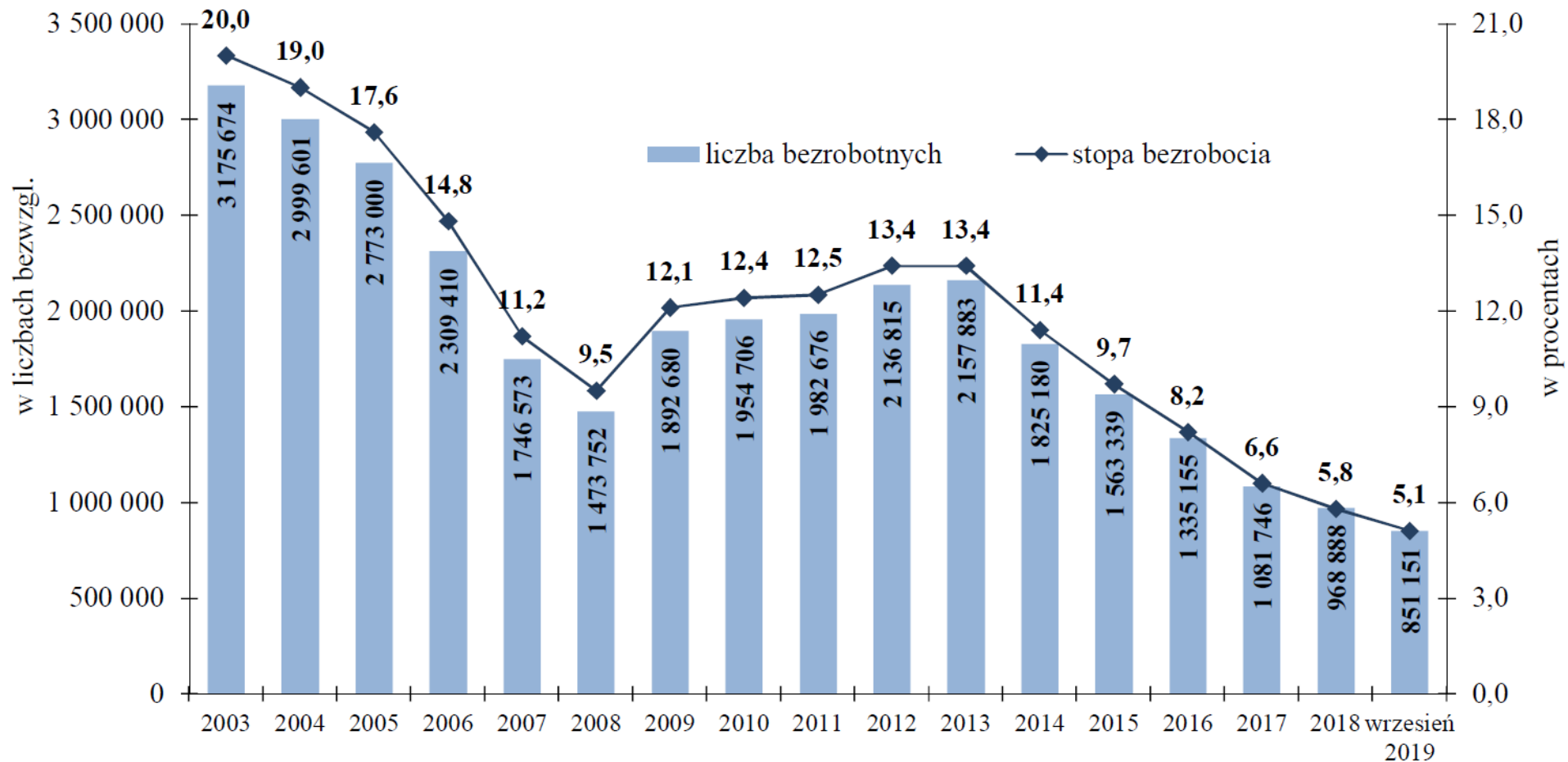
Dz.U. z 1991 r. Nr 106, poz. 457. Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu.

Pomiar wielkości bezrobocia

$$\text{Stopa bezrobocia} = \frac{\text{liczba bezrobotnych}}{\text{wielkość siły roboczej}}$$

$$\text{Siła robocza} = \text{zatrudnieni} + \text{bezrobotni}$$

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia rejestrowanego

Źródło: MPiPS, 2019.

Bezrobotni wg płci, miejsca zamieszkania i czasu pozostawania bez pracy, III kw. 2019

Płeć

Ogółem	kobiety	mężczyźni
851 151	483 341	367 810

Miejsce zamieszkania

Ogółem	miasto	wieś
851 151	460 114	391 037

Czas pozostawania bez pracy

Ogółem	do 1 msc.	1-3	3- 6	6-12	12-24	pow. 24
851 151	117 284	138 280	111 343	145 774	129 543	208 927

Bezrobotni wg wykształcenia i wieku, III kw. 2019

Wykształcenie

Ogółem	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólno- kształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
851 151	125 257	190 140	99 647	212 719	223 388

Wiek

Ogółem	18-24 lata	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55-59 lat	60 lat i więcej
851 151	107 956	236 233	205 106	150 372	93 788	57 696

Stopa bezrobocia (BAEL), IV kw. 2009 i [II kw. 2019]

Ogółem

8,5% [3,2%]

[Mężczyźni 3,2%]

[Kobiety 3,3%]

w wieku:

▪ 15 - 24 lat

22,3% [10,4%]

▪ 25 - 34

8,7% [3,3%]

▪ 35 - 44

5,9% [2,8%]

▪ 45 lat i więcej

6,1% [2,1%]

wg poziomu wykształcenia:

▪ wyższe

5,0% [1,9%]

▪ policealne

8,0% [2,8%]

▪ średnie ogólnokształcące

10,3% [5,1%]

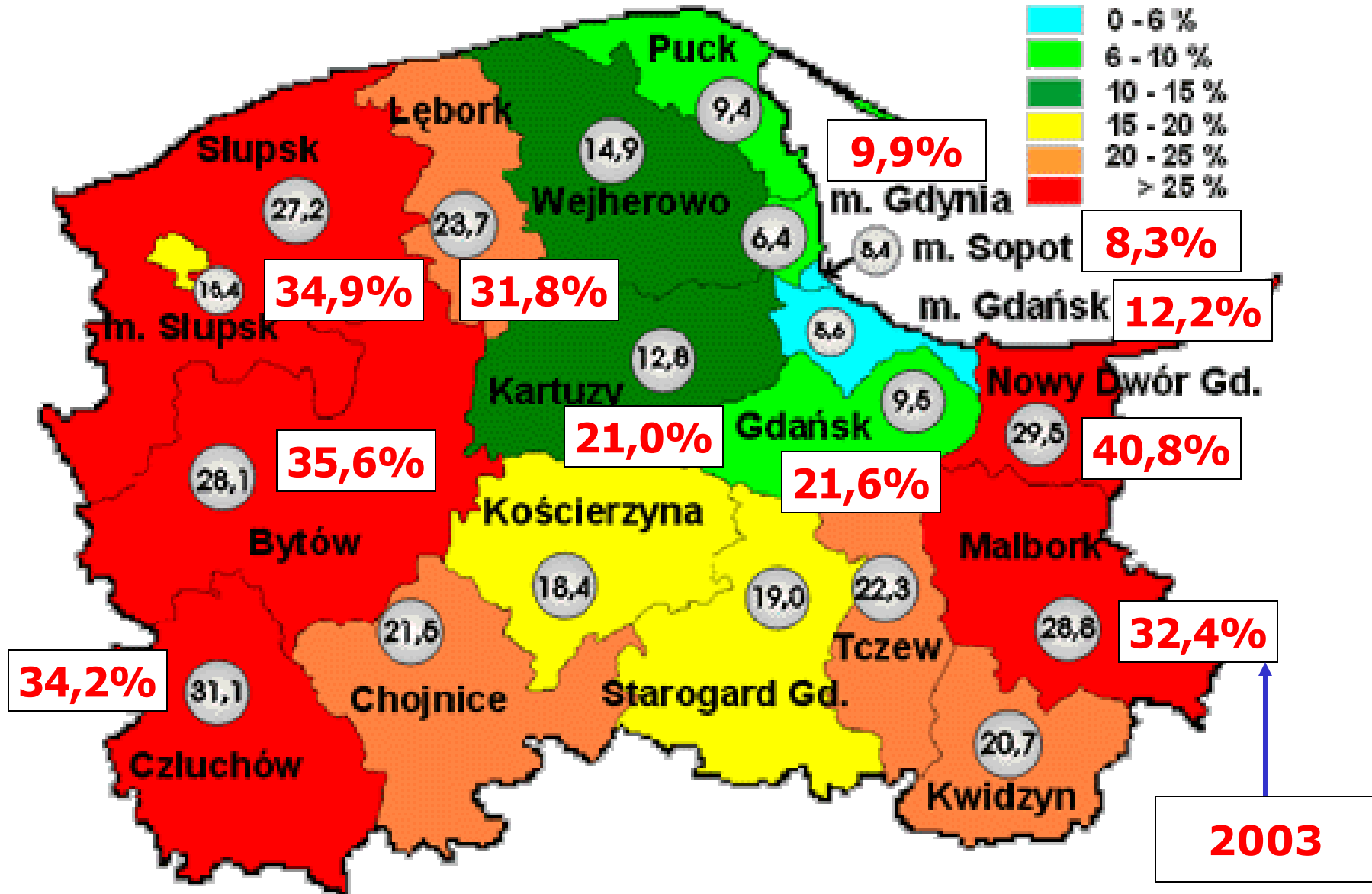
▪ zasadnicze zawodowe

9,3% [3,7%]

▪ gimnazjalne, podstawowe i niepełne podst.

15,9% [8,6%]

Stopa bezrobocia w powiatach województwa pomorskiego (2000 i 2003)

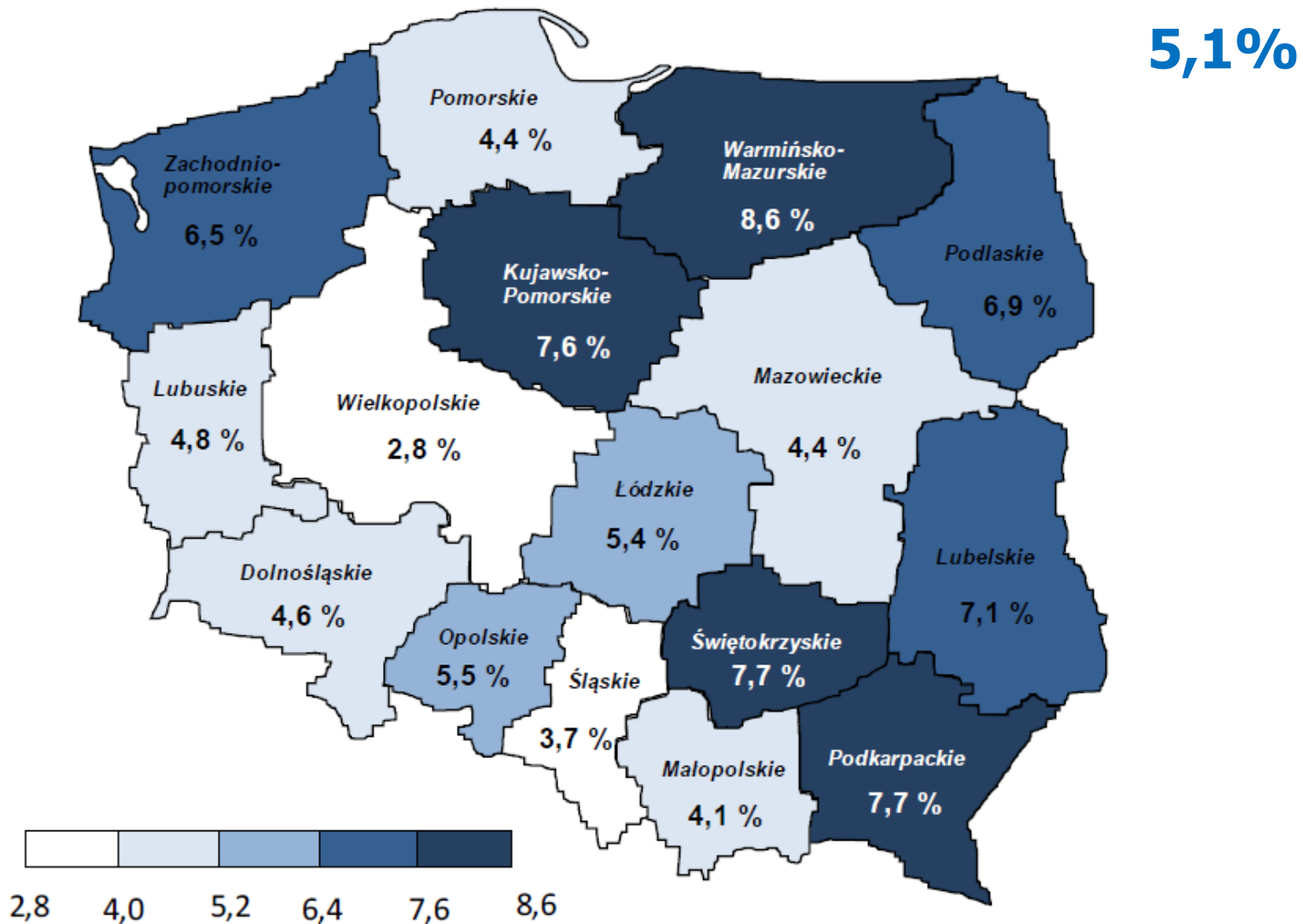

Stopa bezrobocia w powiatach województwa pomorskiego, VIII 2019

4,4%

Stopa bezrobocia w Polsce, IX 2019

Źródło: MPiPS 2019.

Rodzaje bezrobocia

Bezrobocie frykcyjne - jest związane z przerwami w zatrudnieniu z powodu zmiany miejsca zamieszkania lub z powodu poszukiwania lepszej pracy.

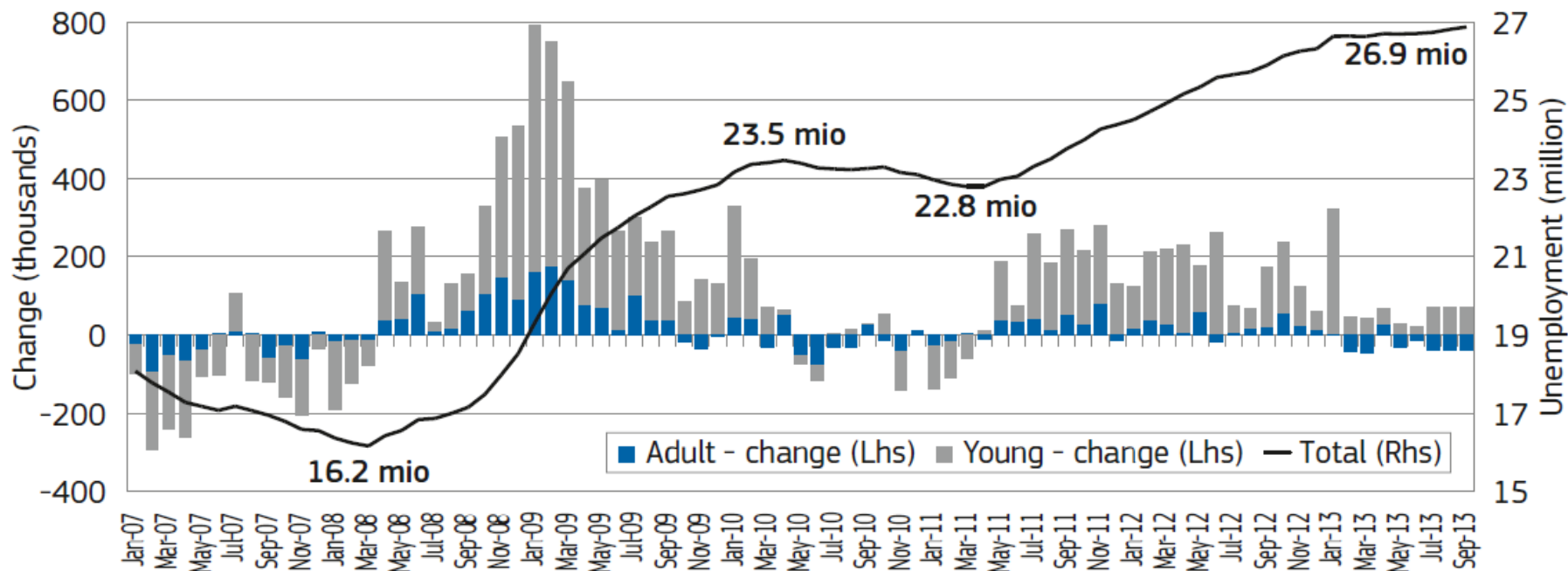
Bezrobocie strukturalne - powstaje na tle strukturalnych rozbieżności pomiędzy podażą pracy i popytem na pracę.

Bezrobocie cykliczne - jest związane ze spadkiem popytu zagregowanego, podaży zagregowanej oraz zatrudnienia w okresie recesji.

Przyczyny bezrobocia

- Zła koniunktura gospodarcza (słaba kondycja finansowa przedsiębiorstw, likwidacja miejsc pracy).
- Niewystarczający popyt zagregowany; niewykorzystane moce wytwórcze.
- Niedopasowanie strukturalne popytu na pracę i podaży pracy; brak odpowiednich kwalifikacji wśród osób młodych.
- Szoki gospodarcze (w tym szoki technologiczne).
- Brak elastyczności rynku pracy (brak możliwości dostosowań cenowych i ilościowych); zbyt silna pozycja związków zawodowych; płace wyższe niż produkt krańcowy pracy; wysokie płace minimalne; restrykcyjne prawo pracy; wysokie narzuty podatkowe na płace.
- Niewystarczająca ilość informacji o rynku pracy; asymetria informacji w relacjach pracodawca – pracownik.
- Brak programów aktywnej walki z bezrobociem.

Zmiany liczby bezrobotnych oraz ogólna liczba bezrobotnych w krajach UE

Źródło: European Commission, *Employment and Social Developments in Europe* 2013.

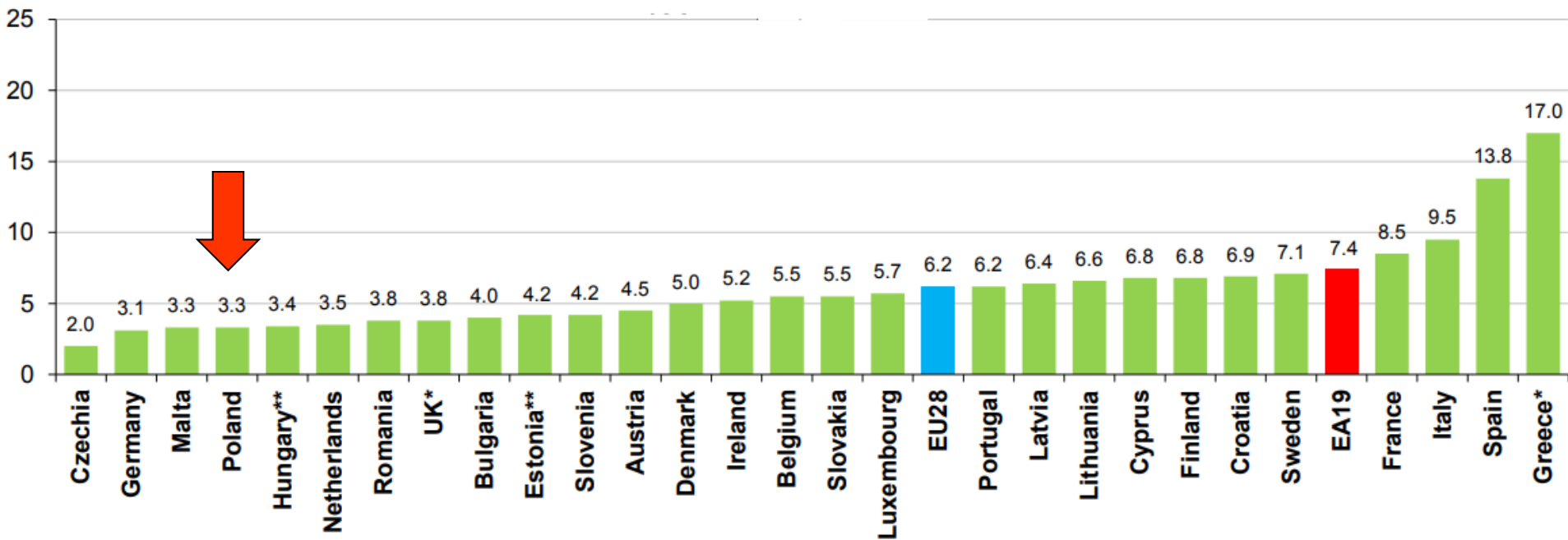
Stopa bezrobocia

Kraj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Australia	4,5	4,3	5,7	5,3	5,2	5,4	5,7	6,1	6,1	5,7	5,6	5,3
Austria	4,5	3,9	4,8	4,5	4,2	4,4	5,3	5,6	5,7	6,0	5,7	4,8
Belgium	7,5	7,0	8,0	8,4	7,2	7,6	8,4	8,5	8,5	7,8	7,1	6,0
Canada	6,1	6,2	8,4	8,1	7,5	7,3	7,1	6,9	6,9	7,0	6,3	5,8
Czech Republic	5,4	4,4	6,8	7,4	6,8	7,0	7,0	6,1	5,0	4,0	2,9	2,2
Denmark	3,8	3,5	6,1	7,6	7,7	7,7	7,0	6,6	6,2	6,2	5,7	5,0
Estonia	4,8	5,6	14,0	17,2	12,7	10,3	8,6	7,4	6,2	6,8	5,8	5,4
Finland	6,9	6,4	8,4	8,5	7,9	7,8	8,2	8,7	9,4	8,8	8,6	7,4
France	8,0	7,4	9,2	9,4	9,3	9,9	9,9	10,3	10,4	10,1	9,4	9,1
Germany	8,7	7,6	7,8	7,2	6,0	5,5	5,2	5,0	4,6	4,1	3,7	3,4
Greece	8,4	7,8	9,6	12,7	17,9	24,5	27,5	26,5	24,9	23,5	21,5	19,3
Hungary	7,4	7,9	10,1	11,2	11,0	11,0	10,2	7,7	6,8	5,1	4,2	3,7
Iceland	2,3	3,0	7,4	7,7	7,2	6,2	5,4	4,9	4,0	3,0	2,7	2,7
Ireland	4,9	5,9	12,5	14,1	14,9	15,3	13,0	11,3	9,4	7,9	6,7	5,7
Italy	6,2	6,8	7,9	8,5	8,5	10,8	12,1	12,7	11,9	11,7	11,2	10,6
Japan	4,1	4,2	5,3	5,3	4,8	4,6	4,0	3,6	3,4	3,1	2,8	2,4
Korea	3,4	3,3	3,8	3,8	3,5	3,3	3,1	3,5	3,6	3,7	3,7	3,8
Luxembourg	4,1	5,1	5,2	4,4	4,9	5,2	5,8	5,9	6,7	6,3	5,5	5,6
Netherlands	3,6	3,0	3,7	4,5	4,4	5,3	7,2	7,4	6,9	6,0	4,8	3,8
New Zealand	3,8	4,3	6,3	6,7	6,7	7,2	6,2	5,8	5,3	5,1	4,7	4,3
Norway	2,6	2,6	3,2	3,7	3,3	3,3	3,4	3,5	4,3	4,7	4,2	3,8
Poland	9,7	7,2	8,3	9,7	9,8	10,2	10,3	9,0	7,5	6,2	4,9	3,8
Portugal	8,5	8,1	10,0	11,4	13,4	16,4	16,2	13,9	12,4	11,1	8,9	7,0
Slovak Republic	11,0	9,6	12,1	14,4	13,6	14,0	14,2	13,2	11,5	9,7	8,1	6,5
Slovenia	5,0	4,5	6,0	7,4	8,3	9,0	10,1	9,7	9,0	8,0	6,6	5,1
Spain	8,3	11,4	18,1	20,2	21,8	25,2	26,1	24,4	22,1	19,6	17,2	15,3
Sweden	6,2	6,3	8,5	8,7	7,9	8,1	8,1	8,0	7,4	7,0	6,7	6,3
Switzerland	3,7	3,4	4,2	4,6	4,1	4,3	4,4	4,8	4,8	4,9	4,8	4,7
United Kingdom	5,3	5,4	7,8	7,9	8,0	8,1	7,5	6,1	5,3	4,8	4,3	4,0
United States	4,7	5,8	9,4	9,8	9,1	8,2	7,4	6,2	5,3	4,9	4,4	3,9

Stopa bezrobocia wśród osób młodych

Kraj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Australia	9,4	8,8	11,5	11,5	11,3	11,7	12,2	13,3	13,1	12,7	12,6	11,8
Austria	8,7	8,1	10,0	8,8	8,3	8,7	9,7	10,3	10,6	11,2	9,8	9,4
Belgium	18,8	18,0	21,9	22,4	18,7	19,8	23,7	23,2	22,1	20,1	19,3	15,9
Canada	11,2	11,6	15,2	14,8	14,2	14,3	13,7	13,5	13,2	13,1	11,6	11,1
Czech Republic	10,7	9,9	16,6	18,3	18,0	19,5	19,0	15,9	12,6	10,5	8,0	6,7
Denmark	7,5	8,0	11,8	14,0	14,2	14,1	13,1	12,6	10,8	12,0	11,1	9,4
Estonia	9,8	11,7	26,8	32,0	21,6	19,9	17,9	14,3	13,2	13,5	12,2	11,9
Finland	15,7	15,7	21,6	20,3	18,9	17,8	20,0	19,3	22,0	19,9	19,8	16,8
France	19,1	18,6	23,2	22,8	22,0	23,8	23,9	23,2	24,7	24,6	22,3	20,8
Germany	11,7	10,4	11,0	9,7	8,5	8,1	7,8	7,8	7,3	7,0	6,8	6,2
Greece	22,9	22,1	25,8	32,9	44,4	55,3	58,3	52,4	49,8	47,4	43,6	39,9
Hungary	18,0	19,9	26,5	26,6	26,1	28,1	26,6	20,4	17,3	12,9	10,7	10,2
Iceland	7,2	8,2	16,0	16,2	14,6	13,6	10,7	10,0	8,8	6,5	7,7	6,0
Ireland	10,3	12,4	25,5	28,3	29,9	33,0	29,6	26,9	20,9	17,2	14,4	13,7
Italy	20,3	21,3	25,4	27,9	29,1	35,3	40,0	42,7	40,3	37,8	34,8	32,2
Japan	7,7	7,2	9,1	9,2	8,0	7,9	6,9	6,3	5,6	5,2	4,7	3,7
Korea	8,8	9,3	9,8	9,8	9,6	9,0	9,3	10,0	10,5	10,7	10,3	10,5
Luxembourg	15,2	17,9	17,2	14,2	16,8	18,8	15,5	22,6	17,3	18,7	15,4	14,1
Netherlands	7,0	6,4	7,7	8,7	7,7	9,5	11,1	12,7	11,3	10,8	8,9	7,2
New Zealand	10,1	11,4	16,6	17,1	17,3	17,7	16,3	15,0	13,7	13,2	12,7	11,5
Norway	7,3	7,5	9,2	9,3	8,6	8,6	9,2	7,8	9,9	11,1	10,4	9,7
Poland	21,7	17,3	20,7	23,7	25,8	26,5	27,3	23,9	20,8	17,6	14,8	11,8
Portugal	16,6	16,4	20,0	22,3	30,1	37,7	38,1	34,8	31,9	27,9	23,9	20,3
Slovak Republic	20,1	18,8	27,3	33,6	33,2	34,0	33,7	29,7	26,4	22,2	18,9	14,9
Slovenia	10,1	10,4	13,6	14,7	15,7	20,6	21,6	20,2	16,4	15,3	11,3	8,8
Spain	18,2	24,6	37,9	41,6	46,4	53,2	55,5	53,2	48,4	44,5	38,7	34,4
Sweden	19,2	20,2	24,9	24,8	22,8	23,7	23,6	22,9	20,3	18,8	17,9	16,7
Switzerland	7,1	7,0	8,4	7,8	7,7	8,4	8,5	8,6	8,6	8,6	8,1	7,9
United Kingdom	14,2	14,1	19,0	19,3	20,0	21,0	21,1	16,3	14,6	13,0	12,1	11,3
United States	10,5	12,8	17,6	18,4	17,3	16,2	15,6	13,4	11,6	10,4	9,2	8,6

Stopa bezrobocia w UE, sierpień 2019

Źródło: Eurostat, 2019.

Mikro- i makroekonomiczne skutki bezrobocia

Skutki bezrobocia w skali mikro:

- pogorszenie się sytuacji materialnej bezrobotnych i ich rodzin;
- patologie społeczne.

Skutki bezrobocia w skali makro:

- straty produkcji w wyniku niepełnego wykorzystania siły roboczej;
- obciążenie budżetu państwa z tytułu zasiłków;
- straty we wpływach podatkowych do budżetu państwa, które miałyby miejsce, gdyby bezrobotni pracowali.

Prawo Okuna

Prawo Okuna - dla każdego % wzrostu rzeczywistej stopy bezrobocia powyżej naturalnej stopy bezrobocia, luka PNB powiększa się o 3 %.

$$\text{Luka PNB} = -3 (U - U^*)$$

U – rzeczywista stopa bezrobocia

U* - naturalna stopa bezrobocia

Potencjonalny PNB i luka PNB

Pełne zatrudnienie – poziom zatrudnienia, przy którym wielkość podaży pracy i popytu na pracę są sobie równe.

Potencjonalny PNB – całkowita wartość produkcji, która mogłaby zostać wytworzona w warunkach pełnego zatrudnienia.

Luka PNB – różnica pomiędzy potencjalnym PNB a rzeczywistym PNB.

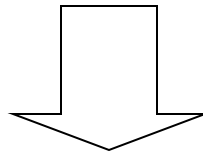
Naturalna stopa bezrobocia - minimalny odsetek siły roboczej, który nie znajduje zatrudnienia z powodu strukturalnych problemów gospodarczych i przechodzenia między miejscami pracy.

Analiza Beveridge'a

Popyt na pracę

Podaż pracy

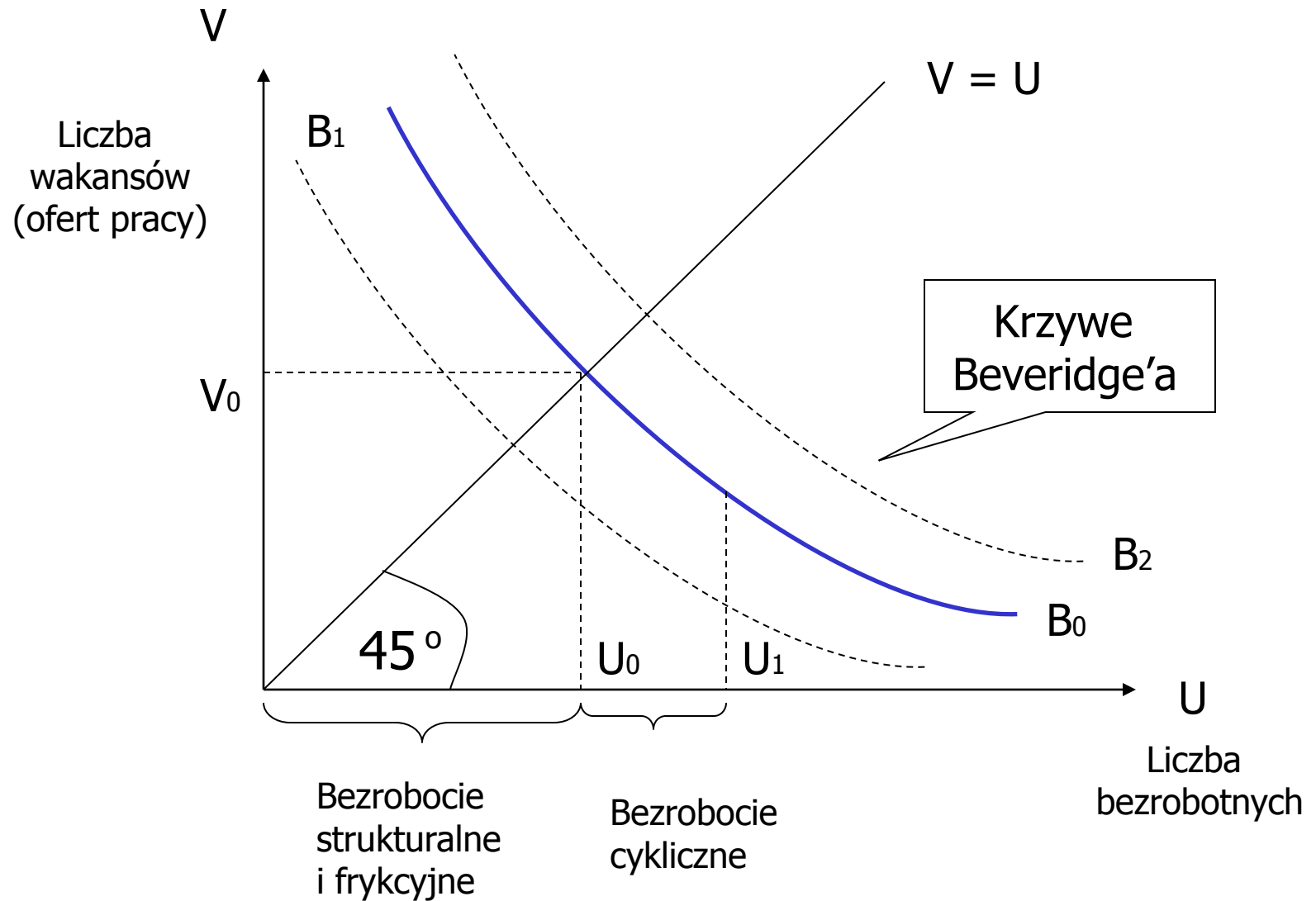
$$L + V = L + U$$

$$V = U$$

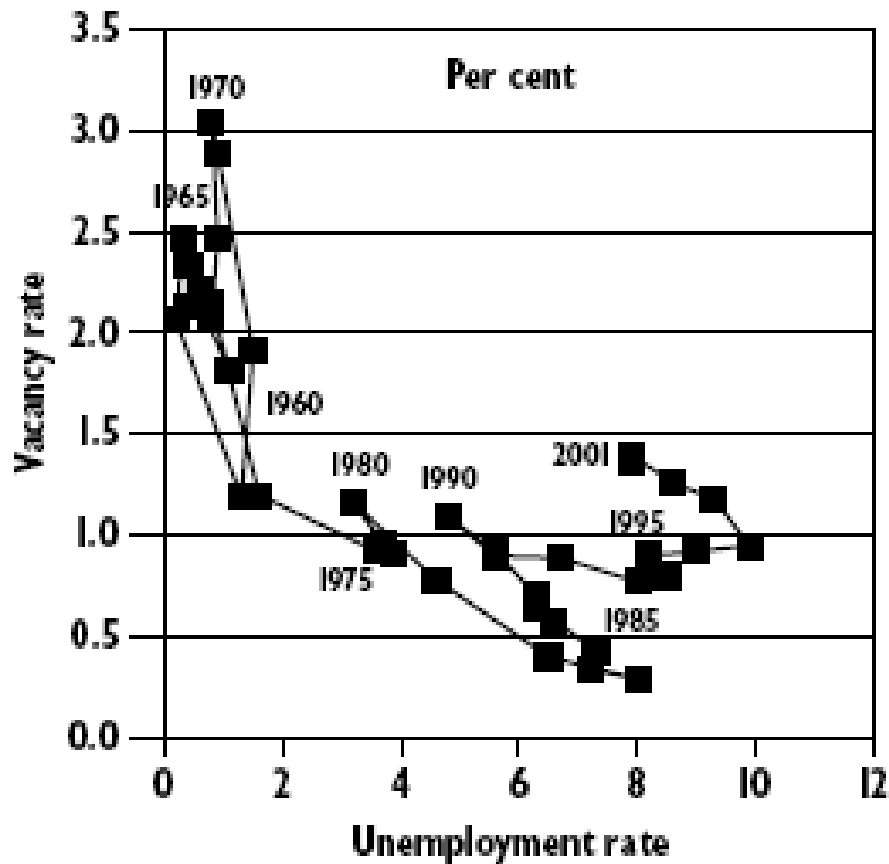
Równowaga na rynku pracy

Krzywa Beveridge'a

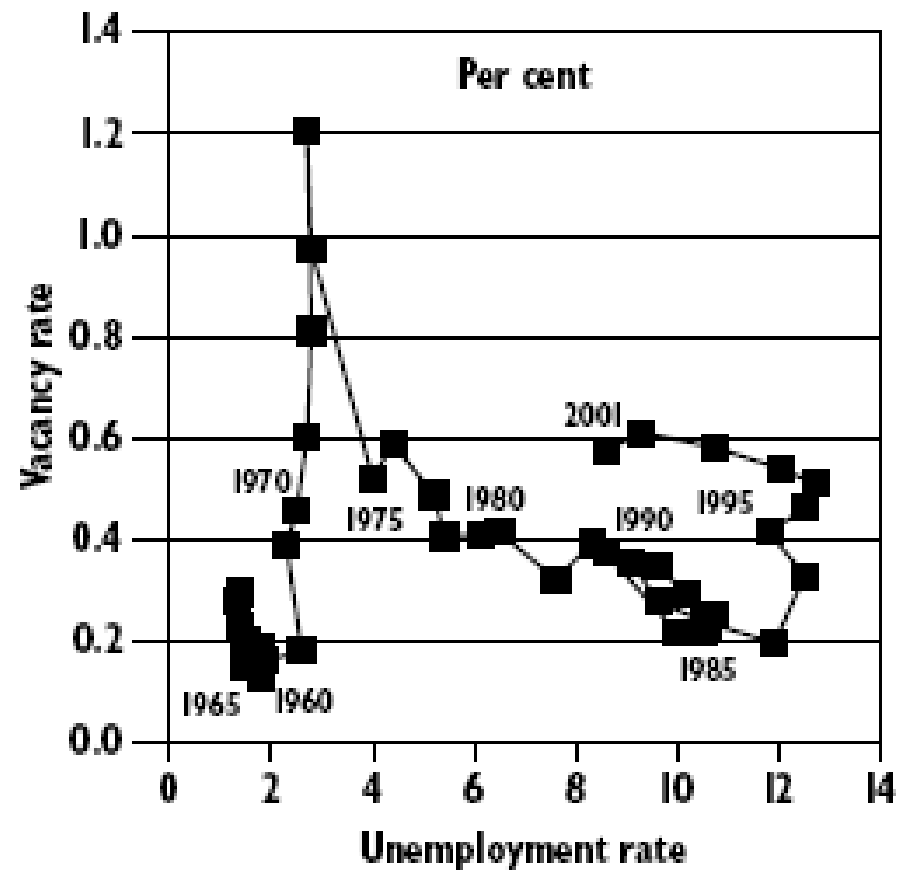

Krzywa Beveridge'a - Niemcy i Francja

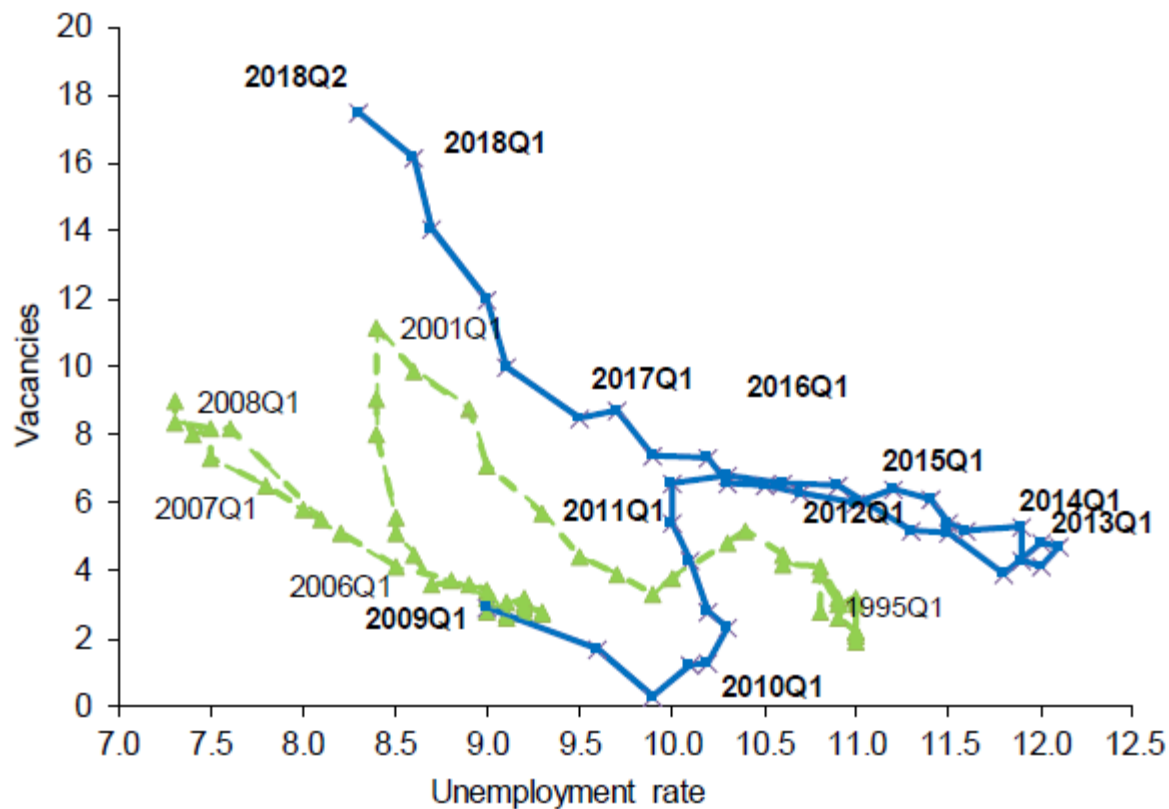
c) Germany

d) France

Krzywa Beveridge'a – strefa euro, 1995 -2018

Krzywa Beveridge'a, USA

